

kjer je kraj bolj gorák, na soncu in v zavetji, in če je zemlja dobra, mastna, pa po pesku dosto rahlja, ne premokra in za 2 do 3 čevlje globoka, se hmelj dobro obnaša. Sadi se proti sredi majnika po 4 do 5 čevljev saksebi. Da sadika gotovo obrodi, naj se pustí 3 do 5 korenin; na oral se sadi okoli 800 tacih sadík. Pokrije se z zemljo kakor terta po legi kraja.

Malih ptičic zakaj jih ni?

Odperto pismice na gosp. F. Šmidovo vprašanje.

Ena naših milih sestic iz Ljubljane, ki je srečno iz kletke pobegnila in k naši družbici nazaj prišla, nam je pravila, da na vprašanje Vaše: zakaj se to zimo tako malo ptičkov in sploh pevalic vidi, ki druge leta vendar v teh krajih prezimujejo, so se čuli mnogoteri odgovori.

Ker pa pravega vzroka si ljudje ne bodo eden drugemu povedali zato, ker jih je morebiti sram, da bi resnico odkrili, nam ne zamerite, da se prederznemo svoj kljunček vtikati v to reč in Vam na Vaše vprašanje pravi odgovor dati.

Veste pač, častiti gospod, da nam je krilatim stvaricam prostost naj dražji dar in da si na vso moč prizadevamo, da bi si jo ohranile; al prekanjena dvonožna stvar, ktera se „človek“ imenuje — ne zamerite nam tega izreka, da jo tako po svojem zarobimo — vé našo slabost in radovednost v svoj dobiček obračati, in tako se godí, da brez števila naših sestic v njegove zanke pade in prostost zgubi. Al človek ni zadovoljen, da nam le prostost vzame; on je nam celó vojsko na smert in življenje v vaših krajih napovedal.

Znano je, da veliko tisuč in tisuč naših sestic, ki so poleti v bolj severnih deželah varno zavetje in hrano imele, se proti zimi v bolj južne kraje podaja, da bi tam ložej prezimile. Po dolgem potovanju trudne in gladne, v ljubljansko okolico pridši, jih planjava in močvirje h kosilec vabi — al to je za-nje huda. Tisuč in tisuč naših sestic se poloví in podavi, da še na mizi marsikterega berača se pečene truplica naših sestic ne pogrešajo. — Le nekterim se toliko prizanaša, da jih človek hipoma ne podavi ampak jih žive prodaja. Pojte v jeseni pod Trančo v Ljubljani in prepričali se boste, da že fantalini, ki komaj hlače nosijo, teržujejo z 20 in še več šopki mertvih in z velikim številom živih v kletkah zapertih sirotic.

Še huje se je pa to zimo prav blizo Ljubljane godilo. Tu si je trinožstvo vaših bratov nekaj izmislilo, kar zasluži očitno v črne bukve zapisano biti. Nekdo, ki je za mali denar si pravico prilastil, da nas uboge stvarice loviti in daviti sme, je v družbi enakomislecga tovarša prvi krajec letošnje hude zime v svojo lakomnost obrnil in mrež na kupe nastavil, tam pa tam zernja potresel, nas uboge živalice, ki nas je zima in huda lakota terla, zavrtno vabil in tako naših sestic, ne le modroslovcov vrabcov, temuč brez razločka pevalic, po več sto na dan polovil in zadel — le iz zgol kervoločnega veselja! Čmu so postave, ako se sme tako ravnati?

Kaj mislite, da nas je modri stvarnik le zato vstvaril, da bi ljudem pečenke bile? Lahko prerajate, da ni mogoče, da bi se mogle pri takošnem vsakoletnem trinožstvu tako množiti, da bi nas v vaših krajih vseskozi mergolelo. Kar nas uide vaši sili, nas podavi Lah. Na milijone gré naših sestic vsako leto na tako vižo pod zlo in zato je nas od leta do leta manj.

Ali morebiti mislite, da vse tice, ktere ob zimi potujejo drugam, se potem v bolj gorkih krajih zopet družijo in množijo? Kdo je nek porok za to? Kteri naravoslovec je to že zapazil? Resnično vam povemo, da naj večí del odletavnic in sploh pevalic, ktere bivajo čez poletje v vaših in bolj severnih krajih, se le v teh krajih družijo in

množijo, in če tudi do vroče Indije odletavajo, tam ne več. — Odkod hočete potem nadomestjenja?

Kaj pa, ko bi se kadaj našemu rodu ta terdoserčnost tako priskutila, da bi zapustil take kraje na veke? Saj nas tako nič kaj prav ne mika pri vas še biti. Vaši gojzde so od leta do leta redkejši — puste goličave pa niso vabilne za prebivališče takih živalic, kakor smo me. Kervoločnost silna nas sili, si drugod varnega zavetja za se in svoje mlajše iskati, sadne drevesa gosencam, polje pa merčesom prepušati. — Naj bodo potem le krokarji in vrane vaše pevalice, in ako vas bo še kakošna zgubljena kadaj obiskavala, bote jo za spomin imeli, da v teh krajih je nekaj za nas prijetno bilo in nas je mergolelo vse polno.

Ne zamerite nam, častiti gospod, da smo se prederznile tako odkritoserčno govoriti. Prosim Vas pa, ker vemo, da ste milega serca, da nam pomagajte; ako kaj za nas storiti zamorete, rešiti nas presilnega preganjanja. Hvaléžne vam bomo potem na Vašem vertu gosence trebile in Vam veselo juternico popevale.

Milosti Vaši se priporoča

odbor preganjanih ptičkov

v bukovji blizo Bokavce.

Natoroznanstvo in ljudska omika.

Spisal Šimen Šubic na Dunaji.

6. pismo.

Razložil sem ti, dragi moj, da vera je prva in poglavna podlaga vsega življenja človeškega; vidil si pa tudi, da pri mladini se koj v prvih letih vnema živa radovednost, ki je iz začetka zgolj poželenje, da bi vse imela, potem pa želja, da bi vse zvedila: kako in zakaj se vse tako godí in kaj so veličanski prikazki v natori. Spoznali smo potrebo keršanskega poduka in prepričali se, da ga natoroznanstvo ne poterjuje samo, ampak da tudi spolnuje mladini tiste iskrene želje, po katerih, če ne dobí pravih natoroznanskih zapopadkov, se je pa krivi primejo, kteri so ji dostikrat v vsem življenji napoti.

Vsak mi bo poterdil, da mora človek naj pred za bližnje potrebe skrbeti, preden misli na druge daljne, to je, kdor hoče čez derečo grapo, mora berv imeti ali most, da ne pride pobit na uni kraj ali da ga voda ne vzame. Most pa, ki ga izreja potrebuje, je jezik. Po jeziku se prevažje sv. vera, pa tudi natoroznanstvo in vsaka druga znanost v posestvo duhá. Otrok se sicer navadi govoriti od staršev in od pestern, toda ta jezik je le za perve potrebšine, ne pa, da bi mogel pri tem vse uke s pridom poslušati preden si s posebnim ukom in s pridnim branjem v maternem jeziku ni prilastil obširnešega jezikoznanja. To je vzrok, da se narodi poganjajo za svoj jezik in ga obdelujejo pridno, ker jezik je pot, po kateri se širi ljudska omika. V maternem jeziku se morajo tedaj začeti prvi uki, in dokler ni materni jezik dobro uterjen, naj se mladina ne sili veliko s ptujimi. Še mi je v spominu iz mladih let, ko so nas klečat gonili ali sicer kaznovali, če se je kdo prederznil po domače s svojim tovaršem v šoli govoriti. Kaj pa je bil nasledek tacega napčnega strahovanja? — neka zmes, ki ni bila ne slovenska ne nemška. Potem so nas v latinščino vpregli; pisali smo latinsko, pa še nismo prav poznali ne vezi ne duha tistega jezika, ki smo ga mogli v latinščino predstavljati. To so se pač kola lomile! Zdaj ima pri nas vsak narod pravico in dolžnost, se učiti svoj jezik; sedaj se je izreji mladine odperla prava pot, ktere zapustiti ne more, ako hoče napredovati. Še le, ko je znanje maternega jezika dostojno uterjeno. Še utegne mladina s pridom ptujega jezika podstopiti. Jezikov je pa dan današnji, ko so narodi med seboj v mnogoverstni potrebni in koristni zavezi, silno potreba; vsakemu je potrebna znanost maternega in tudi tistega jezika, ki ima v njegovi državi naj večjo veljavnost; kdor hoče celó v ptuje dežele, mora znati tudi jezike tistih dežel, v katerih kaj išče.